

342 597 02
Lva

GS.TS. NGUYỄN ĐĂNG DUNG
PGS.TS. ĐẶNG MINH TUẤN - PGS.TS. VŨ CÔNG GIAO
(Đồng chủ biên)

GIÁO TRÌNH
LUẬT HIẾN PHÁP VIỆT NAM

(Tái bản lần thứ 7 có sửa chữa, bổ sung)

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

MỤC LỤC

Lời nói đầu	11
-------------------	----

Chương I. LUẬT HIẾN PHÁP

I. NGÀNH LUẬT HIẾN PHÁP	13
1. Vị trí, vai trò của Luật Hiến pháp	13
2. Đối tượng và phương pháp điều chỉnh của Luật Hiến pháp.....	15
3. Nguồn của Luật Hiến pháp.....	17
4. Các chế định và quy phạm của Luật Hiến pháp.....	18
5. Quan hệ Luật Hiến pháp.....	20
6. Mối quan hệ giữa Luật Hiến pháp với các ngành luật khác.....	26
II. KHOA HỌC LUẬT HIẾN PHÁP	27
1. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu	27
2. Sơ lược lịch sử khoa học Luật Hiến pháp	30
3. Mối quan hệ giữa khoa học Luật Hiến pháp với các ngành khoa học luật khác ...	33
4. Hệ thống tri thức của khoa học Luật Hiến pháp	34
III. MÔN HỌC LUẬT HIẾN PHÁP	35

Chương II. HIẾN PHÁP - ĐẠO LUẬT CƠ BẢN CỦA MỖI QUỐC GIA

I. KHÁI QUÁT VỀ HIẾN PHÁP	37
1. Khái niệm “Hiến pháp”	37
2. Phân loại Hiến pháp.....	44
2. Giải thích Hiến pháp.....	47
3. Xây dựng, sửa đổi Hiến pháp	49
II. CHẾ ĐỘ BẢO HIẾN	51
1. Khái niệm “chế độ bảo hiến”	51
2. Cơ sở của chế độ bảo hiến	53
3. Chủ thể bảo hiến	54
4. Các mô hình bảo hiến phổ biến	56

II. CHỦ NGHĨA HIẾN PHÁP.....	61
1. Khái niệm.....	61
2. Mối quan hệ giữa chủ nghĩa hiến pháp và một số phạm trù có liên quan.....	62

Chương III. LỊCH SỬ HIẾN PHÁP VIỆT NAM

I. TƯ TƯỞNG LẬP HIẾN TRƯỚC CÁCH MẠNG THÁNG TÁM	67
II. HIẾN PHÁP 1946.....	73
II. HIẾN PHÁP 1959.....	76
III. HIẾN PHÁP 1980.....	78
IV. HIẾN PHÁP 1992.....	79
V. HIẾN PHÁP 2013.....	81
VII. VỀ HAI BẢN HIẾN PHÁP 1956 VÀ 1967 CỦA CHÍNH QUYỀN MIỀN NAM VIỆT NAM	83

Chương IV. CHẾ ĐỘ CHÍNH TRỊ

I. KHÁI NIỆM “CHẾ ĐỘ CHÍNH TRỊ”	89
II. CHẾ ĐỊNH VỀ CHẾ ĐỘ CHÍNH TRỊ TRONG CÁC HIẾN PHÁP VIỆT NAM	91
1. Hình thức chính thể Việt Nam	91
2. Bản chất của Nhà nước Việt Nam.....	95
3. Hình thức Nhà nước Việt Nam.....	100
4. Hệ thống chính trị hiện hành của Việt Nam.....	102

Chương V. QUYỀN CON NGƯỜI, QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ CƠ BẢN CỦA CÔNG DÂN

I. KHÁI QUÁT VỀ QUYỀN CON NGƯỜI, QUYỀN CÔNG DÂN	113
1. Khái niệm “quyền con người” và “quyền công dân”	113
2. Chủ thể của quyền và chủ thể của nghĩa vụ.....	115
3. Quan hệ giữa Hiến pháp và quyền con người.....	116
4. Khái lược lịch sử chế định quyền con người, quyền cơ bản của công dân trong các bản Hiến pháp của Việt Nam	120
III. QUYỀN CON NGƯỜI, QUYỀN CƠ BẢN CỦA CÔNG DÂN THEO HIẾN PHÁP 2013	129
1. Các nội dung và đặc điểm cơ bản.....	129
2. Các quyền con người, quyền cơ bản của công dân	132
3. Cơ chế bảo đảm thực thi quyền con người, quyền cơ bản của công dân.....	143

Chương VI. KINH TẾ, XÃ HỘI, VĂN HÓA, GIÁO DỤC, KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ, MÔI TRƯỜNG VÀ BẢO VỆ TỔ QUỐC

I. KINH TẾ, CHÍNH SÁCH XÃ HỘI, VĂN HÓA, GIÁO DỤC, KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ VÀ MÔI TRƯỜNG.....	147
1. Khái quát.....	147
2. Chế độ kinh tế.....	148
3. Chính sách xã hội, văn hóa, giáo dục, khoa học, công nghệ và môi trường ...	157
II. BẢO VỆ TỔ QUỐC.....	168
1. Khái quát.....	168
2. Nội dung chế định về bảo vệ Tổ quốc.....	171

Chương VII. BẦU CỬ

I. KHÁI QUÁT VỀ BẦU CỬ	177
1. Khái niệm “bầu cử”, “chế độ bầu cử”	177
2. Vị trí, vai trò của bầu cử.....	178
3. Khái lược lịch sử chế độ bầu cử ở Việt Nam.....	179
II. CHẾ ĐỘ BẦU CỬ THEO HIẾN PHÁP VÀ PHÁP LUẬT HIỆN HÀNH.....	182
1. Các nguyên tắc bầu cử.....	182
2. Quyền bầu cử, quyền ứng cử	185
3. Bộ máy tổ chức bầu cử	187
4. Phân bố đại biểu	192
5. Đơn vị bầu cử và khu vực bỏ phiếu	193
6. Cử tri và lập danh sách cử tri	194
7. Ứng cử và giới thiệu ứng cử viên	197
8. Hiệp thương lựa chọn, giới thiệu người ứng cử.....	198
9. Vận động bầu cử	202
10. Kinh phí bầu cử	204
11. Trình tự bầu cử	204

Chương VIII. QUỐC HỘI

I. KHÁI QUÁT VỀ QUỐC HỘI.....	209
1. Vị trí pháp lý của Quốc hội.....	209
2. Khái lược lịch sử chế định Quốc hội.....	211
II. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN CỦA QUỐC HỘI	212
1. Lập hiến, lập pháp.....	214

2. Thành lập ra các cơ quan nhà nước ở trung ương.....	216
3. Giám sát tối cao	217
IV. CƠ CẤU TỔ CHỨC CỦA QUỐC HỘI	223
1. Ủy ban Thường vụ Quốc hội	223
2. Hội đồng dân tộc và các ủy ban của Quốc hội.....	227
3. Đoàn đại biểu Quốc hội	234
4. Tổng Thư ký Quốc hội, Văn phòng Quốc hội và các cơ quan khác thuộc Quốc hội	235
V. KỶ HỌP QUỐC HỘI	236
1. Việc chuẩn bị và triệu tập kỳ họp	237
2. Trình tự xem xét và thông qua dự án	238
3. Chất vấn và trả lời chất vấn.....	240
4. Trình tự lập pháp của Quốc hội	241
VI. ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI	244

Chương IX. CHỦ TỊCH NƯỚC

I. KHÁI QUÁT VỀ CHẾ ĐỊNH CHỦ TỊCH NƯỚC	249
1. Vị trí pháp lý của Chủ tịch nước	249
2. Lịch sử chế định Chủ tịch nước trong Hiến pháp Việt Nam	250
II. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN CỦA CHỦ TỊCH NƯỚC THEO HIẾN PHÁP 2013	253
III. THỦ TỤC BẦU CHỦ TỊCH NƯỚC, PHÓ CHỦ TỊCH NƯỚC	260
VI. HỘI ĐỒNG QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH	261

Chương X. CHÍNH PHỦ

I. KHÁI QUÁT VỀ CHÍNH PHỦ.....	263
1. Vị trí pháp lý của Chính phủ	263
2. Lịch sử chế định Chính phủ trong Hiến pháp Việt Nam	265
II. CƠ CẤU TỔ CHỨC CỦA CHÍNH PHỦ	269
III. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN CỦA CHÍNH PHỦ.....	272
IV. THỦ TƯỚNG, BỘ TRƯỞNG, THỦ TRƯỞNG CƠ QUAN NGANG BỘ	277
1. Thủ tướng.....	277
2. Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ.....	280
V. CHẾ ĐỘ LÀM VIỆC CỦA CHÍNH PHỦ	283

Chương XI. TÒA ÁN NHÂN DÂN

I. KHÁI QUÁT VỀ TÒA ÁN NHÂN DÂN	289
1. Vị trí pháp lý của Tòa án nhân dân	289
2. Khái lược lịch sử chế định Tòa án nhân dân trong các Hiến pháp Việt Nam	291
II. CÁC NGUYÊN TẮC TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA TÒA ÁN NHÂN DÂN	295
1. Việc xét xử sơ thẩm có Hội thẩm tham gia	296
2. Thẩm phán, Hội thẩm xét xử độc lập	296
3. Tòa án xét xử công khai	299
4. Tòa án xét xử tập thể, quyết định theo đa số	299
5. Nguyên tắc tranh tụng trong xét xử	300
6. Bảo đảm chế độ xét xử sơ thẩm, phúc thẩm	301
7. Bảo đảm quyền bào chữa của bị can, bị cáo	302
VI. TỔ CHỨC CỦA TÒA ÁN NHÂN DÂN	303
1. Tòa án nhân dân tối cao	304
2. Tòa án nhân dân cấp cao	306
3. Tòa án nhân dân cấp tỉnh	308
4. Tòa án nhân dân cấp huyện	309
5. Hệ thống tòa án quân sự	309
VII. NHỮNG ĐIỂM MỚI TRONG HIẾN PHÁP 2013 VỀ TÒA ÁN NHÂN DÂN	310

Chương XII. VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN

I. KHÁI QUÁT VỀ VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN	317
1. Vị trí pháp lý của Viện Kiểm sát nhân dân	317
2. Khái lược lịch sử chế định Viện Kiểm sát nhân dân trong Hiến pháp Việt Nam ...	318
II. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN CỦA VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN	321
III. CƠ CẤU, TỔ CHỨC VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN	330
1. Viện Kiểm sát nhân dân tối cao	331
2. Viện Kiểm sát nhân dân cấp cao	334
3. Viện Kiểm sát nhân dân cấp tỉnh	336
4. Viện Kiểm sát nhân dân cấp huyện	338
5. Hệ thống Viện Kiểm sát quân sự	339
IV. NHỮNG ĐIỂM MỚI CỦA HIẾN PHÁP 2013 VỀ VIỆN KIỂM SÁT NHÂN DÂN	345

Chương XIII. CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG

I. KHÁI QUÁT VỀ CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG.....	349
1. Vị trí pháp lý của chính quyền địa phương.....	349
2. Khái lược lịch sử chế định chính quyền địa phương trong Hiến pháp Việt Nam.....	352
II. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN CỦA CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG.....	354
III. TỔ CHỨC CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG.....	356
1. Quy định về đơn vị hành chính.....	356
2. Tổ chức chính quyền địa phương tại các đơn vị hành chính.....	358
IV. HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN VÀ ỦY BAN NHÂN DÂN.....	359
1. Hội đồng nhân dân.....	359
2. Ủy ban nhân dân.....	365

Chương XIV. CÁC THIẾT CHẾ HIẾN ĐỊNH ĐỘC LẬP

I. KHÁI NIỆM, MỤC ĐÍCH VÀ NHỮNG ĐẶC TRƯNG CỦA CÁC THIẾT CHẾ HIẾN ĐỊNH ĐỘC LẬP.....	371
1. Khái niệm và mục đích của việc thiết lập các thiết chế hiến định độc lập.	371
2. Những đặc trưng cơ bản của các thiết chế hiến định độc lập.....	375
II. CÁC THIẾT CHẾ HIẾN ĐỊNH ĐỘC LẬP TRÊN THẾ GIỚI.....	379
1. Quy định về các thiết chế hiến định độc lập trong hiến pháp một số quốc gia ..	379
2. Hiệu quả hoạt động của các thiết chế hiến định độc lập trên thế giới.....	383
III. CÁC THIẾT CHẾ HIẾN ĐỊNH ĐỘC LẬP Ở VIỆT NAM.....	388
1. Về Hội đồng Bầu cử quốc gia.....	390
2. Về Kiểm toán nhà nước.....	393

Chương XV. HIỆU LỰC HIẾN PHÁP, SỬA ĐỔI HIẾN PHÁP

I. HIỆU LỰC CỦA HIẾN PHÁP.....	397
1. Khái quát.....	397
2. Hiệu lực của Hiến pháp theo Hiến pháp hiện hành.....	398
II. SỬA ĐỔI HIẾN PHÁP.....	402
1. Khái quát.....	402
2. Sửa đổi Hiến pháp theo Hiến pháp hiện hành.....	403